

Ψυχανάλυση και εκκοσμίκευση της Εκκλησίας

[/ Αρχεία PDF](#)

VatopaidiFriend: Υπάρχει αυξημένο ενδιαφέρον για την σχέση των ψυχο-επιστημών (ψυχολογία, ψυχιατρική, νευροψυχολογία κ.τ.λ.) με την διδασκαλία των Αγίων Πατέρων για την ψυχή και τον άνθρωπο. Η διδασκαλία αυτή έχει πολύ επιτυχημένα ονομασθεί (από τον Σεβασμιότατο Μητροπολίτη Ναυπάκτου Ιερόθεο Βλάχο) Ορθόδοξη Ψυχοθεραπεία. Σε ορισμένες περιπτώσεις, προβάλλονται στον χώρο των ψυχο-επιστημών, έχοντας των μανδύα επιστημονικών ανακαλύψεων, διαφορές θρησκευτικές δοξασιές. Αυτές βρίσκονται στην ουσία έξω από τον χώρο της πραγματικής επιστήμης, αλλά και είναι ξένες προς την Ορθόδοξη Πίστη. Στην συνέχεια, κάποιοι Ορθόδοξοι υιοθετούν άκριτα τις ψευδοεπιστημονικές αυτές θεωρίες και προσπαθούν να τις εισάγουν στον χώρο της Ορθοδοξίας. Κατά συνέπεια, είναι καλό να αντιμετωπίζονται οι απόψεις αυτές με επιφύλαξη και διάκριση. Σκοπός της παρούσας αναδημοσιεύσεως δεν είναι να προσβληθεί προσωπικά ο κ. Χ. Γιανναράς, του οποίου οι θέσεις επικρίνονται στο κείμενο που ακολουθεί. Στόχος είναι να προβληθεί η σπουδαιότητα, ο πλούτος αλλά και η ανωτερότητα της Ορθόδοξου Ψυχοθεραπείας.

[Το παρακάτω άρθρο σε μορφή pdf](#)

(Κριτική πάνω στο άρθρο του κ. Γιανναρά

«Ψυχανάλυση και Εκκλησιαστική Ανθρωπολογία»)

Γεωργίου Χασούρου

(Βιολόγου – Εκπαιδευτικού)

A) Η «εκκλησία» της Διεθνούς Ψυχαναλυτικής Εταιρείας.

Ένα άρθρο του κ. Γιανναρά «ψυχανάλυση και Εκκλησιαστική ανθρωπολογία» πού δημοσιεύθηκε το περασμένο έτος στο περιοδικό «Θεολογία» (τεύχος Ιουνίου 2003), ανεξήγητα στην Αγγλική γλώσσα, έρχεται να προστεθεί στις «προοδευτικές» εκείνες φωνές πού αναζητούν στην ψυχανάλυση και την ψυχολογία, -τίς ανθρωπολογικές και ψυχοθεραπευτικές αυτές μεθόδους και θεωρίες, πού θα συμπληρώσουν και θα εκσυγχρονίσουν, όπως ισχυρίζονται,- την Εκκλησιαστική ανθρωπολογία και συνεπώς και ποιμαντική.

Οι «εκσυγχρονιστές» της Εκκλησίας μας, για να στηρίξουν το πάθος τους για αλλαγή και ανανέωση, επικαλούνται συχνά τους Πατέρες της Εκκλησίας: «Είμαι της γνώμης, γράφει ο κ. Γιανναράς, ότι οι μεγάλοι Πατέρες και διδάσκαλοι της Εκκλησίας δεν αγνόησαν την επιστημονική γνώση της εποχής τους. Μάλλον την χρησιμοποίησαν για να ρίξουν φώς στην ερμηνεία του πραγματικού και της ύπαρξης, πού η Εκκλησιαστική εμπειρία αποκαλύπτει. Πείθεται κάποιος από αυτό εξετάζοντας απλώς τα ερμηνευτικά σχόλια των Πατέρων στην «Εξαήμερο» ή την ορολογία και την μεθοδολογία πού υιοθετούν οι Πατέρες από το έργο του Αριστοτέλη «Περί Ψυχής».

Ακόμα, «Σε ποίο βαθμό υπάρχει αμοιβαία συμπληρωματικότητα μεταξύ της ψυχαναλυτικής άποψης για το ανθρώπινο υποκείμενο και της Εκκλησιαστικής ερμηνείας της ανθρώπινης ύπαρξης σαν πρόσωπο;» αναρωτιέται ο συγγραφέας θεωρώντας όπως φαίνεται ότι η εκκλησιαστική ανθρωπολογία παρουσιάζει κάποια κενά τα οποία μπορεί να καλύψει η ψυχανάλυση -ψυχολογία και ιδιαίτερα η Λακανική σχολή.

«Αντλώ αυτές τις παρατηρήσεις, γράφει ο κ. Γιανναράς, από την γαλλική σχολή του Λακάν ο οποίος είναι ο πλέον πιστός στη Φροϋδική παράδοση. Δεν είμαι ειδικός στο χώρο της ψυχολογίας – ψυχανάλυσης ούτως ώστε κάθε λάθος ή ανακρίβεια θα οφείλεται στην ανεπάρκειά μου και όχι στις πηγές μου»

Βέβαια ο κ. Γιανναράς αγνοεί ίσως ότι ο Λακάν πολεμήθηκε σφοδρά από την επίσημη Διεθνή Ψυχαναλυτική Εταιρεία σαν ο πλέον άπιστος ή αιρετικός της Φροϋδικής παράδοσης κάτι πού θα φανεί στη συνέχεια του άρθρου.

Να υπενθυμίσουμε ακόμα ότι οι Πατέρες της Εκκλησίας όπως ο Μ. Βασίλειος, τους

οποίους επικαλείται ο κ. Γιανναράς, ήσαν ειδικοί πάνω στην φιλοσοφία και την ιατρική φυσιολογία, επιστήμες τις οποίες είχαν σπουδάσει στις μεγαλύτερες σχολές της εποχής τους. Έτσι πέρα από την επιστημονική κατάρτιση οι Πατέρες, κεκαθαρμένοι, φωτισμένοι και θεωμένοι όντες, οδηγούμενοι από την χάρη του Αγίου Πνεύματος διέθεταν την «βασίλισσα» των αρετών την διάκριση, ώστε να διαβλέπουν καθαρά τί συμφέρει στην Εκκλησία να προσλάβει από τη θύραθεν σοφία και τί όχι. Ακόμα είναι γνωστό ότι οι Πατέρες δεν προσέλαβαν ποτέ ψυχοθεραπευτικές-φιλοσοφικές μεθόδους της εποχής τους οι οποίες ασφαλώς σύμφωνα με ιστορικές μαρτυρίες υπήρχαν (ο σοφιστής Αντιφών διατηρούσε ψυχιατρική κλινική στη Κόρινθο όπου εξασκούσε ένα είδος ψυχανάλυσης ή οι Ορφικοί και οι Στωικοί θεράπευαν ερμηνεύοντας τα όνειρα), για να οδηγήσουν τους πιστούς ασφαλέστερα και επιστημονικότερα προς την θέωση. Ούτε νομίζω ότι οι Πατέρες χρησιμοποίησαν την θύραθεν σοφία για να συμπληρώσουν την σωτηριώδη θεολογία και ανθρωπολογία της Εκκλησίας παρά μόνο για να απαντήσουν στην εισβολή των σοφιστών αιρετικών μέσα στην Εκκλησία πού αντιλαμβάνονταν διανοητικά το μυστήριο της Αγίας Τριάδας και της ανθρώπινης ύπαρξης και οι οποίοι καταλάβαιναν μόνο τη φιλοσοφική γλώσσα της εποχής τους.

Ποιά ανάλογη άραγε ανάγκη έχει προκύψει στις μέρες μας για την Εκκλησία μας ώστε να απαιτείται η πρόσληψη της ψυχανάλυσης ή της ψυχιατρικής στη ζωή της ή ποιός μπορεί σήμερα να ισχυριστεί ότι διαθέτει ανάλογη φώτιση και διάκριση με αυτή των θεοφόρων Πατέρων ώστε να είναι ικανός να προχωρήσει σ'ένα τέτοιο εγχείρημα - όπως η πρόσληψη κοσμικών αντιλήψεων για την ανθρώπινη ύπαρξη - δίχως να προκαλέσει ζημιά στο σώμα της Εκκλησίας;

Αν μάλιστα αναλογιστούμε ότι τα πορίσματα της ψυχανάλυσης και μάλιστα της Λακανικής δεν είναι κοινώς παραδεκτά από την επιστημονική κοινότητα τότε ο κίνδυνος είναι ακόμα μεγαλύτερος.

Όσον αφορά στην ψυχανάλυση, είναι γνωστές οι διαφωνίες και οι «πολεμικές» αντιπαραθέσεις τόσο μεταξύ των επιστημόνων ψυχαναλυτών και μή, όσο και μεταξύ των θρησκευομένων. Οι γνώμες ακόμα και μεταξύ των Φροϋδιστών ψυχαναλυτών δίστανται σε τέτοιο βαθμό ώστε όχι σπάνια συμβαίνουν διαγραφές από την Διεθνή ψυχαναλυτική Εταιρεία, όπως στη περίπτωση του Λακάν ο οποίος «αφορίσθη» από αυτή την Εταιρεία, για τις «αιρετικές» του ιδέες με αποτέλεσμα να καταγγείλει τα παρακάτω: «υπογραμμίζω το γεγονός, γιατί πρόκειται για γεγονός, ότι η διδασκαλία μου, υφίσταται από ένα όργανο πού ονομάζεται Εκτελεστική Επιτροπή ενός διεθνούς οργανισμού πού ονομάζεται Διεθνής Ψυχαναλυτική Εταιρεία, μια λογοκρισία, πού δεν είναι διόλου συνηθισμένη, αφού πρόκειται, ούτε λίγο, ούτε πολύ, για καθαρό αποκλεισμό αυτής της

διδασκαλίας...Πρόκειται λοιπόν για κάτι πού είναι απολύτως συγκρίσιμο μ'αυτό πού σε άλλους χώρους ονομάζεται ο έσχατος αφορισμός... Δεν λέω -αν και δεν θα ήταν αδύνατο -ότι η ψυχαναλυτική κοινότητα είναι Εκκλησία. Πάντως αναμφισβήτητα, προκύπτει το ζήτημα να ξέρουμε τί μέσα της μπορεί κάλλιστα να απηχεί μια θρησκευτική πρακτική...» (Ζάκ Λακάν «Το Σεμινάριο»Βιβλίο XI Εκδόσεις Ράππα σελ. 20-21)

Ο ίδιος ο Λακάν λοιπόν αποκαλύπτει την θρησκευτική διάσταση της ψυχανάλυσης όπως και δεν αποκλείει την πιθανότητα η ψυχαναλυτική κοινότητα να συγκροτεί εκκλησία γεγονός το οποίο θα αποδείξουμε ξεκάθαρα στη συνέχεια.

Β) Η Διεθνής αδελφότητα του Φρόιντ και ο ευσεβιστικός χαρακτήρας της.

Ο Φρόιντ υπήρξε ως γνωστόν φαινομενικά άσχετος με τη θρησκευτική ζωή πού έχει σχέση με θεολογικά δόγματα, τελετουργικό τυπικό, μυστήρια κ.λ.π. Εν τούτοις θα δείξουμε στη συνέχεια ότι αυτός ο ιατροφιλόσοφος της «ψυχής», όπως και ο Λακάν, εμφορείτο περισσότερο από ηθικοθρησκευτικό πνεύμα, παρά από επιστημονικό. Το γεγονός αυτό μπορεί να εξηγηθεί εκ προοιμίου μόνο από Εκκλησιαστικής σκοπιάς. Μόνο αν δεχθούμε ότι η ψυχή μας είναι πνοή Θεού, κτίσμα μέν αλλά κατ'είκόνα πλασμένη με τον Δημιουργό της και με Θείες ιδιότητες (αυτεξούσιο), μπορούμε να καταλάβουμε το λόγο για τον οποίο η ψυχανάλυση πού εξετάζει τις ενέργειες της ψυχής εισέρχεται αναγκαστικά και αναπόφευκτα στο θρησκευτικό χώρο με αποτέλεσμα όχι σπάνια να θεολογεί βασιζόμενη τάχα σε επιστημονικά πορίσματα. Δεν είναι τυχαίο ότι όλοι ανεξαιρέτως οι ψυχαναλυτές όχι μόνο προσπάθησαν να ερμηνεύσουν το θρησκευτικό φαινόμενο αλλά αυτή καθ'εαυτή η ψυχοθεραπευτική τους μέθοδος απετέλεσε ένα είδος οδού ηθικοπνευματικής ανάπτυξης και θεραπείας του ανθρωπίνου προσώπου.! Γράφει ο Έριχ Φρόμ ο οποίος γνώριζε προσωπικά τον Φρόιντ:

«...Το ψυχαναλυτικό κίνημα, το οποίο ο Φρόιντ το 1910 πριν να το ονομάσει έτσι ήθελε να το εντάξει σε μια «Διεθνή Αδελφότητα για την Ηθική και την Κουλτούρα πού ιδρύθηκε από ένα φαρμακοποιό τον Κνάπ και πού είχε πρόεδρό της τον Φορέλ. Μια Αδελφότητα πού μάχεται ενάντια στην εξουσία του κράτους και της Εκκλησίας. Όμως σύντομα αυτή η αδελφότητα παραχώρησε την θέση της στην Διεθνή αδελφότητα για την ψυχανάλυση πού ονομάστηκε «Διεθνής ψυχαναλυτικός Σύλλογος» (Έριχ Φρόμ «Η αποστολή του Φρόιντ» (σελ. 78))

Αυτή η αδελφότητα κατέπνιγε κάθε διαφορετική γνώμη πού ερχόταν σε αντίθεση με την «αλάθητη» αντιμετώπιση της ψυχικής ζωής από τον Φρόιντ. Έτσι πολλοί ψυχαναλυτές, όπως ο Βίλχελμ Ράιχ, ο Αντλερ, ο Γιούνγκ, ο Πέρλς κ.ά. απομακρύνθηκαν από τον Φρόιντ και ίδρυσαν τις δικές τους «αλάθητες» σχολές.

Περιττό βέβαια να αναφέρουμε ότι αυτό το φαινόμενο είναι άγνωστο στο χώρο των Φυσικών επιστημών, όχι όμως και στο χώρο της πολιτικής, των σεκτών και των θρησκευτικών οργανώσεων. Στη συνέχεια ο Έριχ Φρόμ καταγγέλλει τον αντιεπιστημονικό και ολοκληρωτικό χαρακτήρα του Φροϋδισμού.

«...Υπάρχει καμιά άλλη περίπτωση θεραπείας ή επιστημονικής θεωρίας πού να μεταμορφώθηκε σε κίνημα, διευθυνόμενο κεντρικά από μυστική επιτροπή, πού προβαίνει σε εκκαθαρίσεις των μελών της πού παρεκκλίνουν, με τοπικές οργανώσεις σε μια διεθνή υπεροργάνωση;

...Ο Φρόιντ διακήρυξε ότι «αποτελεί μια πλευρά της ιδιοσυστατικής και απαράγραπτης ανισότητας των ανθρώπων ότι έχουν διαιρεθεί σε ηγέτες και εξαρτημένους. Οι δεύτεροι, η συντριπτική πλειονότητα, χρειάζονται μια εξουσία πού να παίρνει αποφάσεις γι'αυτούς στην οποία να υποτάσσονται λίγο-πολύ δίχως όρους»

«...Πρόκειται για μια από τις πιο τραγικές πλευρές της ζωής του Φρόιντ: Ένα χρόνο πριν από την νίκη του Χίτλερ απελπίζεται σχετικά με την δυνατότητα της δημοκρατίας και προσφέρει σαν μοναδική ελπίδα την δικτατορία της ελίτ των θαρραλέων αυτοδιαψευδομένων ανθρώπων. Η μοναδική αυτή ελπίδα ήταν μήπως τίποτε άλλο από την άποψη πώς η ελίτ, οι εκλεκτοί, πού είχαν υποβληθεί σε ψυχανάλυση ήταν οι μόνοι πού μπορούσαν να κατευθύνουν και να ελέγχουν τις νωθρές μάζες;» (ό.π. σελ. 109).

Αποκαλυπτικό είναι επίσης ένα γράμμα του Φρόιντ προς την αρραβωνιαστικιά του, η οποία προήρχετο από διάσημη οικογένεια ραβίνων, ένα γράμμα πού φανερώνει τον ευσεβιστικό, και ελιτίστικο χαρακτήρα του Φρόιντ και κατά συνέπεια της ψυχανάλυσης:

«Οι άνθρωποι πού ανήκουν στον όχλο, γράφει, αφήνουν να σβήσουν οι παρορμήσεις τους ενώ εμείς δεν το επιτρέπουμε στους εαυτούς μας. Αυτό το κάνουμε για να διατηρήσουμε την ακεραιότητά μας. Διαφυλάσσουμε την υγεία μας, εξοικονομούμε την ικανότητά μας για χαρά, τις δυνάμεις, αποταμιεύουμε κάτι μή γνωρίζοντας και εμείς οι ίδιοι για ποιό λόγο. Και αυτή η συνήθεια της αδιάκοπης καταστολής των φυσικών ενστίκτων μας δίδει τον χαρακτήρα του εκλεπτυσμού.» (Έριχ Φρόμ «η Αποστολή του Φρόιντ» Έκδ. Μπουκουμάνη, Αθήνα 1975)

Ο Φρόιντ λοιπόν οραματίζεται τον εγκρατή, ταπεινό ή αυτοδιαψευδόμενο ηγέτη της ανθρωπότητας, ο οποίος θα οδηγεί και θα καθυποτάσσει άνευ όρων τις νωθρές μάζες με τον ίδιο τρόπο πού καθυποτάσσει τα φυσικά του ένστικτα. Αυτός

ο ψυχαναλυμένος ηγέτης, βέβαια, δεν θα γνωρίζει για ποιό λόγο η λογική θα καταστέλλει αδιάκοπα τα φυσικά ένστικτα ή για ποιό λόγο θα είναι ταπεινός. Συνεπώς η εγκράτεια και αυτοκυριαρχία της Φροϋδικής ψυχανάλυσης είναι άλογη, δίχως ακόμα τη Χάρη του Λόγου και ως εκ τούτου νεκρός, παράλογος και λογικοφανής ευσεβισμός. Τα παραπάνω λόγια του Φρόιντ μάς οδηγούν στην καρδιά της ψυχανάλυσης δίχως να χρειάζεται να μπούμε στη ψυχοφθόρα μελέτη των ψυχαναλυτικών θεωριών. Η ψυχανάλυση αποτελεί την Α-Λογον και μάταιη σε οριζόντιο επίπεδο προσπάθεια του αγνωστικιστή (αθέου) ανθρώπου να ελέγξει τα πτωτικά του πάθη, να ζήσει και να κυριαρχήσει στη φύση, δίχως όμως τον Πλάστη του, δηλαδή να αυτοθεωθεί!

Γ) Η Ευσεβιστική καταγωγή του Φρόιντ

Αναφερόμενοι στον ευσεβισμό δεν εννοούμε φυσικά τον ευσεβή άνθρωπο πού ευλαβείται τα Θεία και τον αληθινό Θεό, αλλά αυτόν πού «ευλαβείται» μια ιδανική ηθικολογική κατάσταση συμπεριφοράς και κοινωνικών σχέσεων, ένα ιδανικό τρόπο ζωής, δημιούργημα καθαρά της αυτόνομης ανθρώπινης λογικής και φαντασίας το οποίο θεωρείται σαν ο καρπός ανθρωπίνων προσπαθειών ή «επιστημονικών» μεθόδων.

Ο κ. Γιανναράς είναι γνωστό ότι έχει καταγγείλει με σφοδρότητα αυτόν τον ευσεβιστικό τρόπο ζωής σε διάφορα γραπτά του. Όμως κατά περίεργο τρόπο έρχεται τώρα να προσλάβει προς συμπλήρωση της Πατερικής Ανθρωπολογίας όρους και μεθόδους από ένα καθαρά ευσεβιστικό χώρο μέσα στον οποίο κινείται ο Φροϋδισμός.

Η καταγωγή του Φρόιντ μάς βοηθάει να κατανοήσουμε το λόγο για τον οποίο αυτός ο «ιατροφιλόσοφος» ασχολήθηκε τόσο πολύ με το γενετήσιο ένστικτο, το ασυνείδητο, την εξαγόρευση των σκέψεων, την αυτογνωσία και την ηθική βελτίωση του χαρακτήρα πού την ανήγαγε σε κοσμική ιατρική μέθοδο. Από βιογράφους του πληροφορούμεθα ότι μεγάλωσε και εγαλουχήθη μέσα στους Χασίδες

(Χασιδισμός σημαίνει ευσεβισμός), αίρεση του Ιουδαϊσμού πού αναπτύχθηκε κατά τον 18ο αιώνα στην κεντρική Ευρώπη, μια Γνωστικιστική αίρεση στοιχεία της οποίας έχουν καταπληκτική αντιστοιχία με τις θεωρίες του Φρόιντ όπως:

- Η ύπαρξη στο κάθε άτομο του εμφύτου κακού (τό εκείνο ή Προεγώ ένστικτο του θανάτου)
- Η ενασχόληση με το σέξ σαν συμπαντικό φυσικό φαινόμενο (Λίμπιντο)

- Οι τελετουργικές εξομολογήσεις στον Ραβίνο (συναισθηματική κάθαρση)
- Η πίστη στην συμβολική σημασία των ονείρων (Ιωάννη Νέστορος, Συνθετική ψυχολογία, σελ. 224)

Φυσικά η ενασχόληση με το σέξ και το ασυνείδητο δεν είναι χαρακτηριστικό πού συναντάμε αποκλειστικά στους Χασίδες αλλά τη συναντάμε σποραδικά και σε πολλούς ακόμα φιλοσόφους όπως στον Νίτσε, στον Σοπενχάουερ κ.ά. τους οποίους αγαπούσε ιδιαίτερα ο Φρόντ, αλλά και στους αρχαίους Γνωστικούς-Μανιχαίους, τους Νεοπλατωνικούς και Στωικούς, ευσεβιστικές ηθικολογικές αιρέσεις τις οποίες πολέμησαν αποτελεσματικά οι άγιοι Πατέρες της Εκκλησίας μας. Μπορούμε τώρα να καταλάβουμε γιατί ο Φρόντ δεν θεωρούσε απαραίτητο να είναι κανείς ιατρός για να εξασκήσει το επάγγελμα του ψυχαναλυτή. Ο λόγος είναι ότι η ψυχανάλυση έχει σαν κύριο στόχο την ηθική ανάπλαση του ανθρώπου.

Δ) Η «ερωτική αθάνατη» Λίμπιντο.

Εγκλωβισμένος ο Φρόντ, μέσα στην αθεϊστική- ορθολογιστική και μηχανιστική θεώρηση του κόσμου και της ψυχής του ανθρώπου δεν θα μπορούσε να μην εγκλωβίσει και τον έρωτα μέσα σε στενά «επιστημονικά» πλαίσια. Ζώντας στη Γερμανία, συνθέτει τις λέξεις LIEBE (Λίμπ) πού στα γερμανικά σημαίνει έρωτας-αγάπη και id - όρος δανεισμένος από τον Georg Groddeck, ένα γιατρό πού είχε ενθουσιαστεί με την έννοια του ασυνείδητου πού σημαίνει εκείνο ή προεγώ, (το επιθυμητικό του Πλάτωνα, ο ασυνείδητος πυρήνας του ανθρώπου απ όπου πηγάζουν οι ορμές σέξ, πείνα, δίψα κ.ά) - και δημιουργεί έτσι τη λέξη Λίμπιντο πού σημαίνει την πρωτογενή ερωτική επιθυμία πού ενυπάρχει ακόμα και στα νήπια. Αυτή η ερωτική ορμή σύμφωνα με τον Φρόντ εμποτίζει όλες τις ψυχοσωματικές λειτουργίες εξελίσσεται διερχόμενη από διάφορα στάδια (στοματικό, πρωκτικό, φαλλικό) και ωριμάζει κατά την εφηβεία για να εξυπηρετήσει τελικά την αναπαραγωγή. Η «μανιχαϊστική» αντίληψη του Φρόντ πού θα καθορίσει και την ψυχοθεραπευτική του μέθοδο διαφαίνεται ξεκάθαρα όταν γράφει ότι «υπό την έννοια έρωτος συμπεριέλαβα την αυτοδιατήρηση και την διατήρηση του είδους και στον άλλο πόλο τοποθέτησα την αθόρυβα εργαζόμενη ορμή του θανάτου ή καταστροφικότητας... Η συνεργία και η αμοιβαία αντενέργεια του έρωτος και της ορμής του θανάτου συνθέτουν για μάς την εικόνα της ζωής.» (Σ. Φρόντ αυτοβιογραφία, Έκδ. Επίκουρος, Αθήνα 1994, σελ.86.)

Ένας τέτοιος έρωτας ο οποίος κατά τον Φρόντ δεν είναι τίποτε άλλο παρά το σεξουαλικό ένστικτο ή επιθυμία, πού εξυπηρετεί και σώζει μόνο τη διατήρηση του είδους ή το άτομο σαν βιολογική ύπαρξη (ένστικτο αυτοσυντήρησης) την απρόσωπη μάζα δηλαδή, δεν μπορεί παρά να χάνει τη μάχη με το θάνατο: «Ο

άνθρωπος δεν μπορεί να κάνει αλλιώς. Πρέπει να καταστραφεί. Γιατί η καταστροφική τάση είναι ριζωμένη στη βιολογική του υπόσταση. Αυτές οι δυο αντιθετικές δυνάμεις συνδέονται και αντιμάχονται μεταξύ τους, διαρκώς, ώσπου τα ένστικτα του θανάτου αποδειχθούν ισχυρότερα και γιορτάζουν τον τελευταίο τους θρίαμβο με τον θάνατο του ατόμου. » (Έριχ Φρόντ. «Το μοντέλο του Φρόντ για τον άνθρωπο και οι κοινωνικές του ορίζουσες», «Δοκίμια Αναλυτικής Κοινωνιοψυχολογίας» έκδ. Επίκουρος Αθήνα 1972).

Εν τούτοις ο όρος Λίμπιντο, αυτό το ένστικτο αυτοσυντήρησης που ηττάται από τον θάνατο κατά τον Φρόντ, φαίνεται να γοήτευσε τον κ. Γιανναρά ο οποίος αφού είχε αναρωτηθεί «πώς θεωρείται λοιπόν το ανθρώπινο υποκείμενο από την μοντέρνα ψυχολογία;» απαντά με τη σκέψη του Λακάν:

«... Η βασική διάκριση μεταξύ του ανθρωπίνου υποκειμένου και του βιολογικού εαυτού μπορεί να εντοπισθεί αν χρησιμοποιήσουμε τον όρο «αναφορικότητα» («referentiality»): η δυνατότητα της υπαρξιακής αναφοράς. Ένα βρέφος έρχεται στον κόσμο χωρίς γλώσσα, φαντασία και κρίση παρά μόνο με την ικανότητα να αναφέρεται. Και αυτό που είναι αναφερόμενο -ο τύπος της αναφοράς- είναι μια θεμελιώδης πρωτογενής επιθυμία. Επιθυμώ, άρα υπάρχω... Η Επιθυμία είναι η Φροϋδική ελλογικότητα... Στην θετική γλώσσα του ψυχαναλυτικού ρεαλισμού, η επιθυμία είναι δύσκολο να ορισθεί. Είναι η Λίμπιντο-η ερωτική επιθυμία- για σχέση ολοκλήρωση του ανθρώπου. Κάθε ανθρώπινη ύπαρξη επιδιώκει από την στιγμή που αποχωρίζεται τη μήτρα την ολοκλήρωση μιάς ομοούσιας-συγγενούς σχέσης. Όχι να υπάρξει πρώτα σαν βιολογικός εαυτός και μετά να έχει σχέσεις αλλά μάλλον να αντλήσει την ύπαρξή του από την σχέση -νά υπάρξει σαν ένα γεγονός σχέσης. Η Λίμπιντο σαν ερωτική επιθυμία για σχέση ολοκληρωμένη είναι αποκλειστικά ανθρώπινο ιδίωμα. ... σύμφωνα με τον Λακάν «ένστικτο καθαρής ζωής, αθάνατης ζωής, απεριόριστης ζωής ... μια ζωή που είναι απλή και δίχως τέλος».

Να υπενθυμίσουμε ότι ο αφορισμός «επιθυμώ άρα υπάρχω» του Φρόντ, δεν αποτελεί κάποια σύγχρονη επιστημονική ανακάλυψη παρά αναμάσημα της αρχαίας φιλοσοφικής άποψης που διατυπώνει ο Αριστοτέλης στο έργο του «Περί Ψυχής», σύμφωνα με την οποία η κίνηση βασικά των ανωτέρων ζώων, που τους διατηρεί στη ζωή, οφείλεται στην επιθυμία.

Εύκολα επίσης μπορούμε να παρατηρήσουμε μέσα από τα γραφόμενα του κ. Γιανναρά τα Θεία χαρακτηριστικά, όπως απλότητα, αθανασία, καθαρότητα, που αποδίδονται από τον Λακάν, όχι στο Θεό, αλλά... στη Λίμπιντο! Αλλωστε η όλη προσπάθεια του Φρόντ και των ψυχαναλυτών έγκειται στο να μάς πείσουν ότι αρετές όπως η αγάπη, η αυτοκυριαρχία, η αυτεξουσιότητα, η διάκριση, ακόμα και η ευσπλαχνία, είναι, όχι Θείες άκτιστες ενέργειες αλλά φυσικές που υπόκεινται

στον επιστημονικό αντικειμενικό έλεγχο. Στόχος τους είναι νά μάς εμβολιάσουν στο νου την δαιμονική ανθρωποκεντρική ιδέα ότι η επιστήμη και ο άνθρωπος με προεξάρχοντα τον Φρόιντ θά μάς οδηγήσει στην σωτηρία και την λύτρωση από τα πάθη μας προσφέροντάς μας τον παράδεισο επί γής.

Η ερωτική ορμή λοιπόν, η κινητήρια δύναμη πού μάς ωθεί στη σύναψη ολοκληρωμένων σχέσεων ακόμα και με τον Θεό, κατά τον κ. Γιανναρά, «ανεκαλύφθη» επιτέλους «αντικειμενικά» από την «επιστήμη» και εμείς για να είμαστε σύγχρονοι θα πρέπει να την προσλάβουμε!

Πώς να χωρέσει όμως και τί να συμπληρώσει ο φτωχός αυτός όρος της Λίμπιντο και της αναφορικότητας στη θεόπνευστη Εκκλησιαστική Ορθόδοξη ανθρωπολογία, η οποία γράφτηκε και ολοκληρώθηκε από ερωτευμένους, μέχρι θανάτου με το Θείο Κάλλος, αγίους; Τί θα συμπληρώσει ο όρος αναφορικότητα στην Πατερική ανθρωπολογία η οποία διδάσκει ότι ο άνθρωπος σώζεται και υπάρχει σαν πρόσωπο μόνο διά της εν Χριστώ σχέσεως με τον πλησίον του ή σε αναφορά πάντα με τον Θεό και τον άλλον άνθρωπο; Μήπως η Εκκλησία μας δεν περιγράφει σαν «νεκρό» τον διανοούμενο, ατομιστή, φίλαυτο και υλόφρονα άνθρωπο παρ' όλο πού εξακολουθεί να ζεί σαν βιολογική οντότητα; Περιττοί λοιπόν οι ψυχαναλυτικοί όροι «ερωτική Λίμπιντο» και «αναφορικότητα» πού προτείνει ο κ. Γιανναράς προς συμπλήρωση της Εκκλησιαστικής ανθρωπολογίας, άρα και πονηροί...

Ε) Ταπείνωση και ψυχαναλυτικός ναρκισσισμός.

Τέλος «ανεκαλύφθη» ότι ο εγωισμός επιφέρει νεύρωση ή ψυχική ασθένεια, μια ανακάλυψη η οποία αποτελεί κατά τον κ. Γιανναρά «μιά ακόμα κρίσιμη συνεισφορά της μοντέρνας ψυχολογίας-ψυχοανάλυσης στον θεολογικό διάλογο, η οποία φωτίζει τον αυτοβασανισμό πού επιφέρει ο εγωκεντρικός ναρκισσισμός, με την ρεαλιστική γλώσσα της κλινικής εμπειρίας, όσον αφορά τη νεύρωση και την ψύχωση»

Και πάλι απορίας άξιον, τί θα μπορούσε να συμπληρώσει η θεωρία της ναρκισσιστικής νεύρωσης στην Εκκλησιαστική ανθρωπολογία πού διδάσκει ότι η ρίζα της ανθρωπίνης τραγωδίας βρίσκεται στην εκούσια πτώση του ανθρώπου από το Φυσικό Θέλημα του Θεού, γεγονός πού γεννά την φιλαυτία, τον εγωισμό, την οίηση, πάθη πού δημιουργούν όλα τα υπόλοιπα πάθη, τις ψυχικές ασθένειες, ακόμα και τον θάνατο της ψυχής. Επί πλέον,όπως αναφέραμε και πρίν, το να ομιλεί κανείς για ταπείνωση δίχως να αναφέρεται στην ταπείνωση πού είναι καρπός του Αγίου Πνεύματος, είναι στην καλύτερη περίπτωση νεκρή ηθικολογία. Όμως στο σημείο αυτό μπορούμε εύκολα να επισημάνουμε την «σχιζοφρενική» παρουσία των ψυχαναλυτών μέσα στον κόσμο. Άνθρωποι όπως ο Φρόιντ και ο Λακάν με ανθρωποκεντρική και αυτονομημένη σκέψη - στάση πού συνιστά κατά την

Εκκλησία μας την αποθέωση της εγωιστικής φιλαυτίας και της οίησης - αυτοανακηρύσσονται ιατροί των ψυχών μας οδηγώντας με σιγουριά τους ανθρώπους προς την απαλλαγή από τον ναρκισσισμό, δηλαδή προς την «ταπείνωση» ! Μέχρι και η ευσπλαχνία «σερβίρεται» από την μοντέρνα ψυχοθεραπευτική: «Ο Φρόνιτ και οι επίγονοί του ορίζουν την ψυχανάλυση ως μέθοδο ανάλυσης της μεταβίβασης και ο Kuspit σημειώνει ότι «ο απόλυτος σκοπός της ψυχαναλυτικής θεραπείας είναι να αποκαταστήσει το άτομο στο επίπεδο της κοινότητας με σεβασμό και ευσπλαχνία για τους άλλους και να βοηθήσει στην ανάπτυξη ενός εγώ αρκετά ισχυρού, ώστε να μπορεί να αντισταθεί στην ανελέητη αναγκαιότητα, εσωτερική (Αυτό, βιολογία) ή εξωτερική (κοινωνική -πολιτιστική δομή) και στην απρόβλεπτη δράση της τύχης ή μοίρας». («Ψυχιατρική και Θεολογία σε διάλογο» Έκδ. Αποστολική Διακονία, σελ. 76)

Δεν πρέπει λοιπόν να θεωρείται τυχαία η επίμονη αυτή προσπάθεια επιβολής της ψυχαναλυτικής σκέψης και μεθοδολογίας στην Εκκλησιαστική μας ζωή, ψυχαναλυτική ιδεολογία η οποία, σύμφωνα με την οικουμενίστικη θρησκευτική αντίληψη, θά μάς βοηθήσει να αποτινάξουμε την «ανελέητη» πολιτιστική μας παράδοση, να απαλλαχθούμε από τις προκαταλήψεις μας, τις εμμονές μας σε παραδοσιακές παγιωμένες εκκλησιαστικές και πολιτιστικές δομές- οι οποίες αποτελούν εμπόδιο για τον εκσυγχρονισμό και την ειρηνική συμβίωση μέσα στην παγκόσμια κοινότητα - ώστε να μπορέσουμε να συναντηθούμε με «ανοιχτό μυαλό» με τους άλλους λαούς ζώντας έτσι «αγαπημένα», «ειρηνικά», «φιλεύσπλαχνα», «ταπεινά» και «χαρούμενα», έστω και χωρίς Χριστό...

Ε) Ο θεός ασυνείδητο και οι ασυνείδητοι ψυχαναλυτές.

Θα μπορούσε κάποιος να εγείρει την αντίρρηση ότι οι παραπάνω ηθικολογικές διαστάσεις της ψυχανάλυσης, πού αναζητούν την αγάπη, την ευσπλαχνία, την εγκράτεια και την αυτοδιαψευδομένη ταπείνωση και γενικότερα την απαλλαγή από τα πάθη, αποτελούν προσωπικές ή υποκειμενικές αρχές του Φρόνιτ οι οποίες δεν αντιπροσωπεύουν όλους τους ψυχαναλυτές. Όμως και ο Λακάν, πιστό πνευματικό τέκνο του Φροϋδισμού, φυλακισμένος και αυτός σε μια αυτοσχέδια ηθική, συνεχίζει με συνέπεια την ανθρωποκεντρική ηθικοθρησκευτική πορεία του Φρόνιτ προς την αυτοθέωση: «Το ασυνείδητο είναι δομημένο σαν γλώσσα» θα πεί ο Λακάν αναζητώντας έτσι διά της ερμηνείας των συμβόλων της γλώσσας τον ασυνείδητο αληθινό εαυτό, τον καινούργιο αυτό «Θεό» πού εισάγει η Λακανική ψυχανάλυση. «Η υπόσταση του ασυνειδήτου, πού σάς τη δείχνω τόσο εύθραυστη στο οντικό επίπεδο είναι ηθική!... ...Γιατί η πραγματική διατύπωση του αθεϊσμού δεν είναι: ο Θεός πέθανε -ακόμη και θεμελιώνοντας την καταγωγή της λειτουργίας του πατέρα πάνω στον φόνο του, ο Φρόνιτ προστατεύει τον πατέρα-η πραγματική διατύπωση του αθεϊσμού είναι: ο Θεός είναι το ασυνείδητο!» (Λακάν «Το

Σεμινάριο» βιβλίο XI Εκδόσεις Ράππα σελ. 50)

Είναι φανερό ότι και οι «άθεοι» έχουν τον «θεό» τους! Όμως ο θεός της Λακανικής ψυχανάλυσης, ένα καθαρά διανοητικό επινόημα, ένα είδωλο της φαντασίας του κοσμικού ανθρώπου, περιορίζεται μέσα σε στενά ηθικιστικά πλαίσια. Η ψυχαναλυτική ηθική έρχεται κατ'αυτόν τον τρόπο να αναβιώσει αρχαίες φιλοσοφικές Στοές, την ηθική των οποίων, ο Λακάν συγγέει με την Χριστιανική ηθική. «... Δεν είναι μήπως παράδοξη αυτή η ομοιότητα πού βρίσκουμε - αν βέβαια προσέξουμε λίγο - ανάμεσα στην αναλυτική ηθική με την ηθική των Στωικών; Τί είναι στο βάθος της η στωική ηθική, αν μή, θα έχω άραγε ποτέ τον καιρό νά σάς το αποδείξω, η αναγνώριση της απόλυτης ηγεμονίας της επιθυμίας του Αλλου, εκείνο το Γενηθήτω το θέλημά σου, πού επανέλαβαν οι Χριστιανικοί κανόνες; (ό.π. σελ. 323).

Δε χωράει λοιπόν αμφιβολία ότι ο Λακάν πίστευε ότι η Φροϋδική ψυχανάλυση είχε οδηγηθεί στην δημιουργία μιάς γνήσιας φιλοσοφικοθρησκευτικής κίνησης, μιάς ζωντανής θρησκείας για την οποία λαχταρά ο ταλαιπωρημένος από τον ατομισμό ενός αιρετικού χριστιανισμού και υλιστικού αθεϊσμού, Δυτικός άνθρωπος. «Την άλλη αναφορά, τη θρησκευτική,(ομιλεί για την ψυχανάλυση) την ανέφερα μόλις πριν από λίγο, διευκρινίζοντας καθαρά πώς μιλώ για θρησκεία με τη σύγχρονη έννοια του όρου, όχι για μια θρησκεία αποστεγνωμένη, μεθοδολογημένη, αποδιωγμένη στα βάθη μιάς πρωτόγονης σκέψης, αλλά για τη θρησκεία έτσι πού τη βλέπουμε να ασκείται ακόμα ζωντανή, ολοζώντανη. Η ψυχανάλυση, είτε είναι άξια είτε όχι να εγγραφεί σ'έναν απ'αυτούς τους δυο πίνακες (εννοεί τον επιστημονικό και τον θρησκευτικό) μπορεί ακόμα και νά μάς φωτίσει πάνω σ'αυτό πού οφείλουμε να εννοούμε με επιστήμη και μάλιστα με θρησκεία » («Το Σεμινάριο» βιβλίο XI σελ. 20).

Ποιά είναι αυτή η «ζωντανή», «ολοζώντανη» θρησκεία με την σύγχρονη έννοια του όρου πού ασκείται ζωντανή και στο χώρο της οποίας ο Λακάν εντάσσει και την ψυχανάλυση; Ποιά είναι αυτή η σύγχρονη έννοια του όρου Θρησκεία; Πάντως αποκλείεται να είναι η Ορθόδοξη χριστιανική πίστη, η μόνη ζωντανή για μάς θρησκεία, την οποία φαίνεται να αγνοεί ο Λακάν, διαφορετικά δεν θα έλεγε ποτέ ότι ο Θεός είναι το ασυνείδητο το οποίο φυσικά μόνο η ψυχανάλυση μπορεί να προσεγγίσει και να γνωρίσει. Πάντως εμείς την μόνη «ολοζώντανη» νεκρή θρησκεία πού γνωρίζουμε στις μέρες και η οποία διδάσκει παρόμοια με τον Λακάν, ότι ο Θεός είναι ο ασυνείδητος εαυτός μας, ο πυρήνας της ύπαρξής μας τον οποίο πρέπει να αναζητήσουμε για να γίνουμε και εμείς θεοί είναι αυτή... της Νέας Εποχής!

Τα κίνητρα και οι προθέσεις των απανταχού ψυχοευσεβιστών, πού φλυαρούν για

ελευθερία, αγάπη, ειρήνη και σεβασμό στα δικαιώματα και τα πιστεύω του άλλου, φαντάζουν αγνά και υπέροχα ... Όμως η μελέτη της φύσης του ανθρώπου αλλά και του φυσικού περιβάλλοντός μας διδάσκει ότι τα φαινόμενα και ιδιαίτερα τα ψυχικά απατούν, όπως συνηθίζουν να λένε και οι συμπαθείς ψυχαναλυτές. Γνωρίζουμε από τους Πατέρες της Εκκλησίας, τους μεγάλους αυτούς ένθεους ψυχολόγους - οι οποίοι γνώριζαν το ασυνείδητο πολύ πριν να δει ο Φρόιντ το φώς του μάταιου αυτού κόσμου - ότι η ψυχή του ανθρώπου, ελίσσεται, απωθεί τα κοινώς κακά συναισθήματα, υποκρίνεται και ξεγελά ακόμα και τον εαυτό της... Παραθέτουμε ένα μικρό δείγμα της γνώσης των Πατέρων σχετικά με τον ασυνείδητο κόσμο του ανθρώπου.

Διαβάζουμε από τον ιερό Χρυσόστομο: «Τα πλείονα των γινομένων ημάς λανθάνει και κρύπτεται» (Εις την Α΄ Κορινθίους ια΄ 3, Ρ. Γ. 61,91).

Αλλού στον περί Μονανδρίας λόγο του (2,48 Ρ. Γ.,610) αναλύοντας την ψυχή μιάς δίγαμης γυναίκας, παρατηρεί ότι τα συναισθήματά της είναι μπερδεμένα, δηλαδή - ενώ φαίνεται ότι συμπεριφέρεται με ένα συγκεκριμένο τρόπο (λευκότης-συνειδητό) - αδιόρατα διακρίνεται στο βάθος και ένας άλλος «κρυμμένος» από το συνειδητό τρόπος συμπεριφοράς (η μελανία-τό ασυνείδητο).

Ο άγιος Ιωάννης ο Σιναΐτης, ο γνωστός συγγραφέας της «Κλίμακας» γράφει επίσης για τις ασυνείδητες ψυχικές καταστάσεις με ποιητικό τρόπο:

«Γνωρίζουμε πώς είναι πάμπολλα τα τέκνα του θυμού. Και όλα είναι φοβερά. Ένα όμως τέκνο πού το γεννά χωρίς να το θέλει, αν και νόθο, είναι ωφέλιμο: Είδα ανθρώπους πού άναψαν από την μανία του θυμού και έβγαλαν από μέσα τους σαν εμετό την μακροχρόνιο μνησικακία τους. Έτσι με το ένα πάθος απηλλάγησαν από το άλλο ! Και η μακροχρόνια λύπη τους διελύθη! Διότι εκείνος πού τους λύπησε ή ζήτησε συγχώρηση ή έδωσε τις απαιτούμενες εξηγήσεις.

Αντιθέτως είδα άλλους πού κατά τρόπο απαράδεκτο έδειξαν ότι ήσαν δήθεν μακρόθυμοι. Έτσι με τη σιωπή εναποθήκευσαν μέσα τους την μνησικακία. Αυτούς τους ελεεινολόγησα περισσότερο από τους πρώτους, διότι με το μελάνι (της μνησικακίας) έδιωξαν από την ψυχή τους το περιστέρι (την ειρήνη δηλαδή και τη Χάρη του Αγίου Πνεύματος)....

Είδα επίσης και μερικούς άλλους με καρδιά υποδουλωμένη στη λαγνεία και στη γαστριμαργία. Αυτοί φαίνονταν γεμάτοι πραότητα και κολακευτική ευγένεια και φιλαδελφία και ευπροσηγορία.»

(Κλίμακα, Έκδ. Ιερά Μονή Παρακλήτου, σελ. 170-171)

Τέλος ας ακούσουμε τί αναφέρει ο άγ. Νικόδημος ο Αγιορείτης σχετικά με τον ασυνείδητο ψυχικό μας κόσμο:

«Προς τούτοις σε συμβουλεύω ένα άλλο πράγμα πληροφορίας άξιον. Να μην εμπιστευθής ποτέ εις την συνείδησίν σου, αν αυτή καμμίαν φοράν δεν σε κατηγορή εις κανένα πράγμα, διότι συνείδησις λέγεται εις εκείνα μόνον, πού ηξεύρομεν και όχι σε εκείνα πού δεν ηξεύρομεν. Επειδή δε κατά τον Ιερεμίαν «βαθεία η καρδιά παρά πάντα» (ιζ΄ 9) και πολλά λεπτά πάθη ευρίσκονται κεκρυμμένα μέσα εις αυτήν, τα οποία ολότελα δεν ηξεύρει ούτε εκείνος πού τα έχει, και από τα οποία παρεκάλει ο Δαβίδ να καθαρισθή, λέγων «εκ των κρυφίων μου καθάρισόν με» (Ψαλμ. ιη΄, 13), διά τούτο σύ πίστευε πάντοτε, ότι δεν είναι καθαρά η καρδιά σου τελείως από τα κρυπτά πάθη και λεπτά, τά οποία είναι γνωστά εις μόνον τον Θεόν, πού ετάζει μόνος τας καρδιάς, κατά τον Σολωμόντα: «Σύ μονώτατος οίδας την καρδίαν πάντων των υιών ανθρώπων (Γ΄ Βασιλειών. η΄, 39). («Ο άόρατος πόλεμος», Αγίου Νικοδήμου Αγιορείτου, Εκδόσεις «Φώς», σελ. 223).

Τα παραπάνω δεν αφήνουν περιθώριο αμφιβολίας ότι οι Πατέρες γνώριζαν το ασυνείδητο και «κάτι» παραπάνω από τους ψυχαναλυτές, όπερ σημαίνει, ότι αυτό πού χρειάζεται συμπλήρωση ή καλύτερα ριζική αναθεώρηση, είναι το θεωρητικό κατασκεύασμα του Φρόιντ και του Λακάν.

Η τραγική αντίφαση πού μπορούμε να διακρίνουμε στους ψυχαναλυτές είναι ότι ενώ ενασχολούνται ασταμάτητα με τον ασυνείδητο ψυχικό κόσμο του ανθρώπου, στην ουσία είναι οι πλέον ασυνείδητοι άνθρωποι! Και τούτο διότι, οι ψυχαναλυτές - οι οποίοι στο σύνολό τους ήσαν εβραϊκής καταγωγής - απόγονοι των μεγάλων Εβραίων προφητών, έπεσαν στην τραγική πλάνη να εμπιστευθούν την ακάθαρτη συνείδησή τους. Και τούτο διότι ποτέ δεν γονάτισαν με ταπείνωση προ της εικόνας του Χριστού παρακαλώντας τον όπως ο Δαβίδ, λέγοντας «εκ των κρυφίων μου καθάρισόν με», ούτε ποτέ ομολόγησαν όπως ο Σολωμόντας ότι ο Θεός είναι ο μόνος πού γνωρίζει την καρδιά των ανθρώπων. Έτσι «Οι περισσότεροι ψυχαναλυτές και αυτό ισχύει και για τον Φρόιντ δεν είναι λιγότεροι τυφλοί από τα άλλα μέλη της κοινωνικής τάξης τους μπροστά στις πραγματικότητες της ανθρώπινης ύπαρξης και στα ασυνείδητα κοινωνικά φαινόμενα. Κατά μία έννοια είναι πιο τυφλοί, γιατί πιστεύουν πως βρήκαν την απάντηση στη ζωή, με την φόρμουλα της γενετήσιας απώθησης» θα γράψει ο Έριχ Φρόμ στο βιβλίο του «η Αποστολή του Φρόιντ» (.σελ:115).

Και πράγματι: Αν οι μεγάλοι ψυχαναλυτές γνώριζαν την ακαθαρσία της ψυχής τους, αν δεν ήσαν «τυφλοί» και πνευματικά νεκροί, δεν θα τολμούσαν ποτέ να ισχυρισθούν ότι ο Θεός είναι προβολή του έσω ψυχικού κόσμου λόγω αναστολής

της Λίμπιντο, ή ο ασυνείδητος εαυτός. Ούτε θα διανοούνται ποτέ να συγκρίνουν έναν αγχώδη νευρωτικό ψυχαναλυτή, όπως ήταν ο Φρόιντ, με τους θεοφόρους προφήτες της Αγίας Γραφής:

«Τον Φρόιντ λοιπόν σάς τον παρέστησα μήπως την τελευταία φορά σαν την μορφή του Αβραάμ, του Ισαάκ και του Ιακώβ;...

...Ωστόσο, είναι βέβαιο, το ξέρουμε όλοι, ότι κανένας ψυχαναλυτής δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι αντιπροσωπεύει, ούτε κατά το ελάχιστο, μίαν απόλυτη γνώση. Γι'αυτό κατά μίαν έννοια, μπορούμε να πούμε ότι εκείνος στον οποίο μπορούμε να απευθυνθούμε, δεν μπορεί να υπάρχει, αν υπάρχει, παρά ένας μόνο. Αυτός ο ένας μόνο υπήρξε όσο ζούσε ο Φρόιντ.»)σελ. 295 Λακάν «Το Σεμινάριο» βιβλίο XI).

Προφήτης λοιπόν ο Φρόιντ της ψυχανάλυσης, ο οποίος φανέρωσε τα εξ αποκαλύψεως απόλυτα δόγματά του στους ανθρώπους, για να οδηγήσει την ανθρωπότητα ως άλλος Μωϋσής στη γή της Επαγγελίας, στον Νέο Παράδεισο επί της γής προς δόξαν της ανθρωπίνης λογικής και φυσικά του θανάτου...

Κλείνοντας τη σύντομη αυτή αναφορά στη ψυχανάλυση, να τονίσουμε ότι όροι όπως ευσπλαγχνία, ελευθερία, αγάπη και ερωτική ορμή, αναφορικότητα, ασυνείδητο, αυτοκυριαρχία και αυτογνωσία, πού χρησιμοποιούνται κατά κόρον από κάθε θρησκεία και Νεοεποχίτικο κίνημα, δίχως την αναφορά στον Χριστό και την αληθινή θεογνωσία και αγάπη προς τον Θεό είναι απλώς νεκροί, εκχυδαϊσμένοι και αφηρημένοι όροι δίχως καμιά αξία. Οι άγιοι μάλιστα Πατέρες τονίζουν ότι αν δεν αγαπάς τον αληθινό ενσαρκωμένο Θεό δεν μπορεί να αγαπάς και τους ανθρώπους. Ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς κατά το διάλογό του με τον Ισμαήλ, εγγονό του Ομηρά Ορχάν, απαντά στον Μουσουλμάνο όσον αφορά τις ηθικές αξίες του Μουσουλμανισμού ότι η ελεημοσύνη, πού συναντά κανείς και στον Μουσουλμανισμό, έχει πραγματική αξία μόνο όταν απορρέει από την αγάπη προς τον αληθινό Θεό: «Εμού δε ειπόντος την ελεημοσύνην γέννημα είναι της προς τον όντος Θεόν αγάπης, και τον μάλλον αγαπώντα τον Θεόν και μάλλον ελεήμονα είναι και αληθώς...» (Ορθοδοξία και Ισλάμ, Ιερά Μονή Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους, 2000, σελ.. 25)

Σύμφωνα με τα παραπάνω ο κ. Γιανναράς εισηγείται πρόσληψη όρων και μεθοδολογίας όχι από κάποια έγκυρη κοινώς αποδεκτή με τα σημερινά δεδομένα επιστήμη, αλλά από μια ευσεβιστική και Στωικίζουσα εκκοσμικευμένη οργάνωση με χριστιανικά ηθικά στοιχεία όπως είναι η Φροϋδολακανική σχολή.

Η ψυχανάλυση, προσλαμβάνει υπάρχοντες όρους από την Αρχαία ήδη φιλοσοφική εποχή, όπως έρωτας, αγάπη, ταπείνωση, ορμές, μή συνειδητός ψυχικός κόσμος

(ασυνείδητο) - τους οποίους παρέλαβαν οι Πατέρες της Εκκλησίας για να συγκροτήσουν την Εκκλησιαστική θεανθρωπολογία με σκοπό να θεώσουν τον άνθρωπο - και τους χρησιμοποιεί για να οργανώσει την κοσμική «εκκλησιαστική» ανθρωπολογία με σκοπό... να «ξεθεώσει» τον άνθρωπο!

Δυστυχώς «η διάβρωση των ορθοδόξων συνειδήσεων, πού εδώ και πολλά χρόνια έχει αρχίσει από την ετερόδοξον θεολογίαν και τον εσωτερικόν ευσεβισμόν, ήδη αποδίδει τους καρπούς» θα γράψει σε μια επιστολή ο καθηγούμενος της Ιεράς Μονής Οσίου Γρηγορίου του Αγίου Όρους Αρχιμ. Γεώργιος, την οποία παραθέτει ο π. Γεώργιος Μεταλληνός στο βιβλίο του «Πώς έγινε ο Πάπας αλάθητος».

Εν τούτοις το «γκρίζο νέφος» του ευσεβισμού δεν κάλυψε ευτυχώς τα πάντα στον τόπο μας ή καλύτερα στο πληγωμένο σώμα της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Ο ευσεβισμός δεν έγινε θεσμός όπως στη Δύση. Η Ορθόδοξη Εκκλησία εξακολουθεί να παράγει ερωτευμένους με το Χριστό αγίους και θεοφόρους «φάρους» πού φωτίζουν το σκοτάδι μας για να μην τσακιστούμε στα βράχια αυτού του κόσμου.

Ο γέροντας Πορφύριος, αυτός ο «αμόρφωτος πανεπιστήμων» και ασκητής πού φλεγόταν από Θείο έρωτα, αυτός πού μεγάλωσε και ανέπνευσε «δροσερό» και αγιασμένο αέρα στο Περιβόλι της Παναγίας, έλεγε κάποτε σ'ένα πνευματικό του παιδί: «Ξέρεις καθώς σκεπτόμουν μια φορά μου γεννήθηκε η απορία. Πώς είναι δυνατό να υπάρχουν ψυχίατροι, πού δεν πιστεύουν στην ψυχή; Έτσι σηκώθηκα και πήγα μερικές φορές στο Πανεπιστήμιο και παρακολούθησα μαθήματα ψυχιατρικής. Έ, κάτι προσπαθούν να κάνουν, αλλά τί να κάνουν; Οι ψυχίατροι και οι ψυχολόγοι μοιάζουν με τον τυφλό, πού με την αφή προσπαθεί να καταλάβη τα πράγματα, πού βρίσκονται γύρω του. Η ψυχή είναι πολύ βαθιά και μόνο ο Θεός την γνωρίζει... Την ψυχιατρική δεν τη θέλω, όμως τους ψυχίατρους τους αγαπώ ». (Κ. Γιαννιτσιώτη. Κοντά στον Γέροντα Πορφύριο σελ. 198).

Πηγή:

<http://www.orthros.org/Greek/Keimena/K-PsixanalEkkosmik.htm>

<http://www.orthros.org/Greek/Keimena/K-PsixanalEkkosmik.pdf>